

CONCEPT

Springco
urban analytics

Onderzoeks- verantwoording

21979 | Maatschappelijke voorzieningenonderzoek Hilversum

Auteur(s)

Springco Urban Analytics

Datum

20 november 2025

1. Kwantitatief onderzoek

1.1 Kwantitatieve advieslijnen als hulpmiddel bij gebiedsontwikkeling

In de basis is de kwantitatieve advieslijn een hulpmiddel om een beeld te krijgen of een gemeente voor haar bevolking voldoende ruimte voor voorzieningen heeft. Het geeft aan of de benodigde voorzieningen aanwezig zijn, waarmee kan worden voldaan aan de diverse beleidsdoelstellingen en wettelijke taken van de gemeente. Als een gemeente groeit, zullen ook de voorzieningen mee moeten groeien. Op basis van de advieslijn kan in iedere groeifase worden gezien hoe en waar de voorzieningen uitgebreid moeten worden. Door dit op tijd te voorzien kan de gemeente de ruimtelijke vraag tijdig in de programmering opnemen. Ook kan zij hierop sturen in haar gemeentelijk vastgoed of juist voorzieningen opnemen in de uitvraag aan ontwikkelaars. Daarnaast wordt het mogelijk om betere afwegingen te maken voor de inzet van multifunctionele ruimten en strategisch na te denken over de inzet van gemeentelijke middelen.

1.2 Kwantitatief onderzoek als instrument voor dialoog

Fase 1: Onderzoeksfase (kwantitatief)

We bekijken het vraagstuk daarmee vanuit een ruimtelijk perspectief. Dit geeft de relatie weer tussen de omvang van gebieden (aantal huishoudens) en de gewenste voorzieningenstructuur (aantal vierkante meters). Deze relatie zal in een vroeg stadium van gebiedsontwikkeling helpen om de minimale omvang van de maatschappelijke voorzieningen vast te stellen. Ook dient het als objectieve vergelijking van de beschikbare capaciteit tussen gebieden. Het gebruik van vierkante meters heeft als voordeel dat we alle voorzieningen met elkaar kunnen vergelijken en er makkelijk mee kan worden gerekend. De kwantitatieve benadering vormt het startpunt om de situatie rondom maatschappelijke voorzieningen inzichtelijk te maken. Het laat daarmee een objectieve afwijking zien ten opzichte van vergelijkbare huishoudens in vergelijkbare gebieden.

Fase 2: Verdieping (kwalitatief)

Een daadwerkelijk tekort aan voorzieningen hangt niet alleen af vanuit een objectieve vergelijking van de vierkante meters. Dit hangt ook af van gemeentelijk beleid en ambities en de ervaring vanuit ondernemers en bewoners. Zo kan er al gemeentelijk beleid of ambities zijn opgesteld rondom een bepaald voorziening, waardoor er wel/niet voor een bepaalde kwantitatieve advieslijn moet worden gekozen. Ook kan in een voorziening met hetzelfde aantal vierkante meters meer personeel (fte) beschikbaar zijn of kan de kwaliteit van de geleverde dienst verschillen. Hierdoor kan er meer of juist minder druk op de voorziening staan. Deze duiding van de cijfers en aanvullende informatie is benodigd om de volledige context in beeld te brengen rondom de maatschappelijke voorzieningen in de gemeente. Op basis van de combinatie tussen het kwantitatieve onderzoek en de kwalitatieve duiding kan pas worden vastgesteld wat de tekorten aan maatschappelijke voorzieningen zijn en wat de behoefte is naar de toekomst.

Fase 3: Implementatiefase (strategisch)

Na het vaststellen van de tekorten op basis van het kwantitatief en kwalitatief onderzoek is het mogelijk om afwegingen te maken. Zo kan per voorziening worden afgewogen of deze dient te worden behouden of juist te worden uitgebreid, vernieuwd of verkleind. Het kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek is een tool om het gesprek te voeren over de maatschappelijke voorzieningen. Hiermee kan uiteindelijk de juiste strategische keuzes worden gemaakt over hoe er op de maatschappelijke voorzieningen kan en/of moet worden gestuurd. Denk daarbij aan het inzetten op meervoudig gebruik van voorzieningen of het inzetten van een plintmanager. Bij eigen grond kunnen eisen worden meegegeven in tenders of door het opstellen van een anterieure overeenkomst.

De resultaten van het kwantitatieve onderdeel zijn gericht op de eerste fase. Daarmee vormen ze dus het startpunt om het dialoog aan te kunnen gaan met interne en externe stakeholders. De kwantitatieve overschotten en tekorten geven de gemeente inzicht om in de verdiepende fase gericht aanscherping te zoeken op de voorgestelde advieslijnen en duiding te zoeken op basis van de ervaring van stakeholders. Het geeft hiermee een eerste aanzet voor de ruimtelijke opgave. Aanvullend kwalitatief en strategisch onderzoek zal uitwijzen of de knelpunten ook daadwerkelijk aanwezig zijn, wat de wensen/behoefte van de inwoners zijn en wat de politieke wens is om hierop te sturen. Het is dan ook van groot belang om alle stappen (kwantitatief, kwalitatief én strategisch) zorgvuldig door te lopen. Daarmee kan de gemeente zowel intern (bestuurlijk) als extern (burgers) werken aan inzicht en draagvlak om zo tot een gewenste voorzieningenstructuur van de toekomst te komen.

1.3 Methodiek

Om tot kwantitatieve advieslijnen te komen verdelen we het onderzoek in vier verschillende stappen. Hierbij bieden we ook inzicht in het effect van de woningbouw en de demografische ontwikkeling op het voorzieningenniveau. In hoofdstuk 2 is de volledige methodebeschrijving opgenomen.

1.4 Kwantitatieve advieslijnen

We maken in dit onderzoek gebruik van verschillende kwantitatieve advieslijnen als hulpmiddel voor gebiedsontwikkeling. Kwantitatieve advieslijnen kunnen voortkomen uit beleid/wetgeving, maar ook als advies van brancheorganisaties of kennisinstituten. In veel gevallen zijn deze beleidsnormeringen en advieslijnen niet beschikbaar. Daarom stellen we voor de meeste voorzieningen een benchmark op die is gebaseerd op vergelijkbare gebieden. De advieslijn is een kengetal (vaak in m² BVO per 1.000 inwoners, maar kan in het geval van bijvoorbeeld scholen ook in m² BVO per leerling) om te bepalen hoeveel vierkante meter een de gemeente ongeveer nodig heeft. We maken onderscheid tussen de volgende kwantitatieve advieslijnen:

1. **Beleid**
In sommige gevallen zijn er gemeentelijke normeringen en/of advieslijnen bekend. In dit geval gaat het bijvoorbeeld om de normering uit *Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Hilversum 2022* voor basisonderwijs, middelbaar onderwijs en speciaal onderwijs.
2. **Advies advieslijnen brancheorganisaties**
Voor andere voorzieningen zijn er kennisinstanties of brancheorganisaties die landelijke advieslijnen meegegeven over de aanwezigheid van voorzieningen. In dit geval gaat het bijvoorbeeld om advies vanuit het *Waarborgfonds Kinderdagopvang* over de buitenschoolse opvang en de kinderdagopvang.
3. **Benchmark**
In veel gevallen zijn er geen advieslijnen of normering aanwezig. Om toch een beeld te kunnen vormen van het voorzieningenniveau gebruiken we in dit onderzoek daarom een benchmark. Deze benchmark bepaald op basis van vergelijkbare woonmilieus en doelgroepen in heel Nederland wat het gewenste voorzieningenniveau zou moeten zijn. Deze benchmark dient als maatstaf om te kunnen bepalen hoe de gemeente scoort. Wanneer er landelijke tekorten zijn betekent dit dat we dit niet terug kunnen zien in de berekende benchmark.

4. Huidige beschikbaarheid

Bij het gebruik van de benchmark en referenties zijn we afhankelijk van landelijke databronnen. In sommige gevallen hebben we alleen de beschikking over gemeentelijke data. Dan kunnen we de huidige situatie in beeld brengen, maar geen maatstaf berekenen. In dat geval nemen we de huidige beschikbaarheid als uitgangspunt. Hiermee zeggen we dat de huidige beschikbaarheid naar rato mee moet groeien met de bevolking. Bij dit uitgangspunt worden huidige overschotten of tekorten niet meegenomen in de berekening van de toekomstige opgave. Dit hebben we gedaan voor het beschermd wonen.

Na het inventariseren van de verschillende advieslijnen is het van belang een advieslijn te kiezen die het best past bij de context van de gemeente. Ook moet deze aansluiten bij de gemeentelijke ambities en beleid. Hier ligt een iteratief proces tussen de kwantitatieve resultaten en kwalitatieve inzichten ten grondslag. Bij de keuze van de juiste advieslijn wegen we kwantitatief en kwalitatief met elkaar af.

1.5 Afwegingen t.a.v. de benchmark

In veel gevallen zijn er geen aanvullende advieslijnen en maken we gebruik van de benchmark, omdat er geen wettelijke normering of landelijke advieslijnen zijn. Door de grote verschillen binnen Nederland in de beschikbaarheid van voorzieningen ontstaat een bandbreedte in de berekende benchmark. Denk aan factoren zoals de historische opbouw van steden en invloeden van leefstijlen op de beschikbaarheid van voorzieningen. Hoe groter de verschillen in Nederland zijn, hoe breder over het algemeen de bandbreedte. Om met werkbare advieslijnen te werken, maken we een keuze in de bandbreedte. Deze keuze baseren we op kwantitatieve en kwalitatieve inzichten. Zo bekijken we onder andere de beschikbaarheid in referentiegemeenten om de invloed van bijvoorbeeld de historische opbouw en leefstijlen mee te nemen. Daarnaast bekijken we de gemiddelde oppervlakten van voorzieningen in de gemeente in vergelijking tot het gemiddelde van Nederland. Hiermee kunnen we kwantitatief bepalen of er hoog of laag op de bandbreedte moet worden ingezet. Daarnaast spelen ook de kwalitatieve factoren een rol in het kiezen van de juiste advieslijnen. We bekijken de context en de ambities van de gemeente, de trends die spelen rondom maatschappelijke voorzieningen en de benoemde overschotten en tekorten uit de gesprekken met stakeholders.

1.6 Afwegingen t.a.v. woningbouwplannen en demografische prognose

In dit onderzoek nemen we de woningbouwplannen, de demografische prognose en de gemeentelijke ambitie ten aanzien van de woningbouw als uitgangspunt mee.

- Woningbouwplannen gemeente Hilversum (peildatum 2 mei 2025)
Hierin zijn 5.200 woningen opgenomen inclusief locatie met daarbij het woon- en prijssegment. Niet van alle woningen is het bouwjaar bekend.
- Gemeentelijke ambitie
In de omgevingsvisie van de gemeente Hilversum staat: *We houden rekening met een woningbouwprogramma van 6.000 woningen tot 2040, waarvan er voor zo'n 5.000 plancapaciteit.* Oftewel, de ambitie van de gemeente is om tot 2040 een totaal van 6.000 woningen te realiseren. In hoeverre dit wordt gehaald is nog onbekend.
- Demografische prognose (ABF, 2025)
Hierin wordt tot 2050 een voorspelling gemaakt van de demografische opbouw. In de demografische prognose wordt een uitgangspunt genomen van 3.000 woningen tot aan 2040.

Voor de gemeente is er een verschil tussen de woningbouwplannen, de gemeentelijke ambitie en de demografische prognose. Voor de analyse van dit onderzoek nemen we de gemeentelijke ambitie van 6.000 woningen als uitgangspunt. Aangezien de locatie van zo'n 800 woningen daarmee onbekend is hebben we deze random verdeeld over de gemeente. Vanuit de demografische prognose hebben we enkel de demografische opbouw uit 2040 gebruikt en plakken we deze op de gemeentelijk ambitie. Aangezien deze uitgaat van minder woningen kan de demografische prognose dus wijzigen.

De bovenstaande factoren zijn het uitgangspunt voor de meeste voorzieningen in het onderzoek. Voor enkele andere voorzieningen maken we gebruik van advieslijnen op basis van leerlingen of advieslijnen op basis van kinderen (en kindplaatsen). Voor deze voorzieningen geldt een ander uitgangspunt:

- Basisscholen, middelbare scholen en het speciaal onderwijs
Hiervoor is de leerlingenprognose van de gemeente Hilversum gebruikt. Deze gaat uit van een woningbouwprogrammering van 5.000 woningen (peildatum 2024).
- Buitenschoolse opvang en kinderdagopvang
Hiervoor is de prognose van het aantal kinderen van ABF (2025) gebruikt. Deze gaat uit van een woningbouwprogrammering van 3.000 woningen.

2. Methodiek

Om tot kwantitatieve advieslijnen te komen verdelen we het onderzoek in vier verschillende stappen. Hierbij bieden we ook inzicht in het effect van de woningbouw en de demografische ontwikkeling op het voorzieningenniveau. In dit hoofdstuk lichten we deze stappen een voor een toe.

2.1 Aanbod in beeld brengen

Locaties van voorzieningen

Allereerst brengen we alle voorzieningen in beeld. Dit doen we met behulp van onze eigen databronnen, zodat we gebruik kunnen maken van de benchmark in Nederland. Denk daarbij aan bronnen zoals Zorgkaart Nederland, DUO en het Landelijk Register voor Kinderdagverblijven. We proberen met de meest recente data te werken. We zijn hierbij volledig afhankelijk van de kwaliteit en mate van updates van onze databronnen. Om de kwaliteit te waarborgen valideren we de data en de locaties van de voorzieningen die hierin staan. De validatie hiervan gebeurt op de volgende manieren:

1. Allereerst hebben wij voor iedere voorziening (steekproefsgewijs) een handmatige controle uitgevoerd met behulp van Google Maps. Hiermee controleren wij of voorzieningen juist zijn geclassificeerd, niet meer in gebruik zijn of juist ontbreken.
2. Daarnaast gebruiken we waar mogelijk data van de gemeente om onze eigen data te valideren en/of aan te vullen.
3. Verder organiseren we een interne validatiesessie, waarin de locaties en de mismatch gepresenteerd wordt aan de beleidsmedewerkers van de gemeente. Met hun kennis en expertise (en de visuele check op gekkigheden) proberen we alle locaties in deze sessie op te sporen die er niet goed in staan.

Aangezien niet van alle voorzieningen bronnen zijn, kunnen we ook niet alle voorzieningen in beeld brengen. We maken geen gebruik van de benchmark in het geval we data gebruiken van de gemeente en geen informatie hebben over de rest van Nederland.

Koppeling aan vierkante meters

In dit onderzoek maken we gebruik van de vierkante meters van voorzieningen. Voor alle voorzieningen hebben we met behulp van informatie uit het BAG een inschatting gemaakt van de oppervlakte. Hiervoor doen we een aantal checks:

1. Het BAG geeft niet altijd het correcte aantal vierkante meter. Hierom doen we een controle op het aantal vierkante meter per voorziening. Wanneer de oppervlakte te veel afwijkt ten opzichte van andere voorzieningen in dezelfde categorie, maken we een inschatting van de oppervlakte. Dit doen we op basis van onder andere de stedelijkheid en de oppervlakte van het pand.
2. Daarnaast kunnen er ook meerdere voorzieningen op één adres geregistreerd staan. Wanneer er één voorziening op één adres zit, kunnen niet alle vierkante meters worden toegekend aan die voorziening. Wanneer twee of meer voorzieningen hetzelfde adres hebben, dan wordt de oppervlakte naar rato verdeeld over de voorzieningen. Dus wanneer een sportschool en fysiotherapiepraktijk gecombineerd zijn, krijgt een sportschool meer vierkante meters toegekend dan een fysiotherapiepraktijk. Hierbij gaan we ervanuit dat een voorziening niet kleiner kan zijn dan de gemiddelde minimale oppervlakte op basis van de stedelijkheid.
3. Voor een aantal grotere voorzieningen maken we geen rato verdeling, maar kijken we naar de mediane oppervlakte. Dit doen we alleen als het om grote voorzieningen gaat. Denk daarbij aan een ziekenhuis in combinatie met een apotheek. De oppervlakte van een ziekenhuis is namelijk vele malen groter dan een apotheek.
4. Verder werkt het BAG met gebruiksoppervlak (GO) volgens NEN 2580:2007. Tot de GO van een verblijfsobject wordt uitsluitend de binnenruimte gerekend. Het bruto vloeroppervlak (BVO) is een eenheid die kijkt naar de som van de gemeten vloeroppervlakte van alle bouwlagen. Dit is de gangbare eenheid die gehanteerd wordt in gebouwanalyses en investeringsramingen. Om die reden vertalen wij de oppervlakte vanuit het BAG voor ieder pand naar BVO. Deze conversie heeft een foutmarge, omdat de verhouding per object kan verschillen (dikte van buitenmuren, hoeveelheid binnenwanden). Het Economisch Instituut voor de Bouw verwijst naar de gerenommeerde Bouwkostenkompas van 2019 die verschillende vormfactoren gebruikt voor de conversie (afhankelijk van het type bouwwerk). De oppervlakten die door middel van de BAG zijn achterhaald zijn vervolgens op onderstaande manier geconverteerd van GO naar BVO¹ (zie tabel).

Type bouwwerk	Kantoor	Onderwijs	Zorg	Sport	Bijeenkomst/cultuur
GO/BVO	0,89 – 0,92	0,92 – 0,93	0,88 – 0,91	0,9 – 0,97	0,91 – 0,95
Kantoor	< 1.000 m ² = 0,92/ 1.000 - 10.000 m ² = 0,9 / >10.000 m ² = 0,89				
Onderwijs	0,925				
Zorg	< 1.500 m ² = 0,91/ >1.500 m ² = 0,88				
Sport	< 1.000 m ² = 0,9/ >1.000 m ² = 0,97				
Bijeenkomst/cultuur	< 1.000 m ² = 0,95/ 1.000 - 10.000 m ² = 0,92 / >10.000 m ² = 0,91				

¹ BZK geeft aan dat in afwijking van NEN 2580:2007 gemeenschappelijke ruimten (zoals een trappenhuis in het geval van een gedeeld kantoorpand) geen onderdeel uitmaken van de oppervlakte van een verblijfsobject. Dit is in deze analyse minder relevant, omdat de BAG alleen wordt geraadpleegd in het geval van *dedicated use*. Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2018). Catalogus Basisregistratie Adressen en Gebouwen: <https://www.geobasisregistraties.nl/binaries/basisregistraties-ienm/documenten/publicatie/2018/03/12/catalogus-2018/Catalogus-BAG-2018.pdf>

Het kan voorkomen dat de vierkante meters afwijken van het daadwerkelijke aantal vierkante meters dat de voorziening groot is. Dit kan gebeuren als doordat we werken met een inschatting van adressen en de rekenregels/toedeling van vierkante meters. We corrigeren hier uiteraard voor wanneer oppervlakten bekend zijn bij de gemeenten en we deze over kunnen nemen. In sommige gevallen zijn de vierkante meters namelijk bekend in beleid of aanvullende documentatie. Daarnaast heeft de gemeente, naast een validatie op de locaties, ook een controle uitgevoerd over het aantal vierkante meters. De vierkante meters zijn (waar mogelijk) ook gecontroleerd tijdens het validatieproces. Voor de controle of het aanleveren van oppervlakten zijn zowel de beleidsmedewerkers benaderd, alsook verschillende maatschappelijke partners. Om een eerlijke vergelijking te behouden met de vergelijkbare gebieden in Nederland passen we na het valideren ook een correctiefactor toe. Wanneer we bijvoorbeeld een onderschatting maken van 5% van het daadwerkelijk aantal vierkante meter van de huisartsen, dan nemen we aan dat we in heel Nederland dezelfde onderschatting maken. We passen dan een correctiefactor van 5% toe op de voorziening waar dit van toepassing is.

Voorzieningen en definities

Met behulp van de databronnen en de validatie vanuit de gemeente komen we tot een lijst met alle voorzieningen. Hieronder een overzicht van de verschillende databronnen inclusief de bijbehorende definities per voorziening.

Voorziening	Databron locaties	Databron oppervlakte	Definitie databron
Apotheek	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Openbare apotheken en apotheekhoudende huisartsen.
Diëtistenpraktijk	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Zelfstandig of aan huis gevestigde diëtisten.
Fysiotherapiepraktijk	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Zelfstandig of aan huis gevestigde fysiotherapeuten.
Huisartsenpraktijk	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Zelfstandig of aan huis gevestigde huisartsen, maar ook huisartsenposten.
Jeugdgezondheidszorg	Google (2024)	BAG (2024)	Omvat alle consultatiebureaus en CJG-locaties (en alle gecombineerde locaties). Het centrum jeugd en gezin is de plek waar ouders, aanstaande ouders en jongeren (tot 23 jaar) terecht kunnen met allerlei vragen over opvoeden en opgroeien.
Logopediepraktijk	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Zelfstandig of aan huis gevestigde logopedisten.
Psychologie- en psychiatriepraktijk	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Zelfstandig of aan huisgevestigde psychologen en psychiaters. Binnen deze categorie vallen zowel de eerstelijns-psychologen als de klinieken waarbij mensen terecht kunnen bij het voorkomen, behandelen en begeleiden van psychische problemen. Ook de orthopedagoog en de kinderpsycholoog valt in deze categorie.
Tandarts- en mondhygiënistenpraktijk	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Zelfstandig gevestigde tandartsen en/of mondhygiënisten.
Verloskundepraktijk	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Zelfstandig gevestigde of aan huis gevestigde verloskundigen.
Ziekenhuis	ZorgkaartNL (2024)	BAG (2024)	Een instelling waar medische zorg wordt verleend, inclusief diagnostiek, behandeling en verpleging van patiënten.
Verpleeg- en verzorgingshuis	ZorgkaartNL (2024), Google webscrape (2024) en zorgkantoor (2024)	BAG (2024)	Locaties voor intramurale zorg waar senioren (65+) verblijven die niet meer zelfstandig kunnen wonen, met 24-uurs zorg en ondersteuning.

Voorziening	Databron locaties	Databron oppervlakte	Definitie
Basisschool	IHP (2024)	IHP (2024)	Het basisonderwijs omvat het gehele schoolpand exclusief de buitenruimte. Dit onderwijs is bestemd voor leerlingen tussen de 4 en 12 jaar oud. Het basisonderwijs omvat niet de speciaal basisonderwijslocaties (deze vallen onder speciaal onderwijs).
Middelbare school	IHP (2024)	IHP (2024)	Het voortgezet onderwijs omvat het gehele schoolpand exclusief de buitenruimte. Dit onderwijs is bestemd voor leerlingen tussen de 12 en 18 jaar oud.
Speciaal onderwijs	IHP (2024)	IHP (2024)	Het speciaal onderwijs omvat het speciaal basisonderwijs (SBO), het speciaal voortgezet onderwijs (SVO) en het speciaal onderwijs (SO). Ook het speciaal basisonderwijs (dat vaak in kleinere klassen op het basisonderwijs wordt aangeboden) zit dus meegenomen in deze categorie.
MBO	DUO (2024)	BAG (2024)	Onderwijsinstelling die bij DUO is geregistreerd als middelbaar beroepsonderwijs.
HBO	DUO (2024)	BAG (2024)	Onderwijsinstelling die bij DUO is geregistreerd als hoger beroepsonderwijs.
Buitenschoolse opvang	LRK (2024)	BAG (2024)	Alles wat in het LRK geregistreerd staat als buitenschoolse opvang. Deze is geschikt voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar en omvat zowel de voor- als naschoolse opvang.
Kinderdagopvang	LRK (2024)	BAG (2024)	Alles wat in het LRK geregistreerd staat als kinderdagopvang. Deze is geschikt voor alle kinderen tot en met 4 jaar. De locaties omvatten alle kinderdagopvanglocaties en peuterspeelzalen, maar zijn exclusief VE-locaties (aangezien deze vaak aanwezig zijn binnen een KDV).

Voorziening	Databron locaties	Databron oppervlakte	Definitie
Binnenzwembad	Google webscrape (2024) en Rijksoverheid (2024)	BAG (2024)	Het binnenzwembad omvat het gehele pand exclusief de buitenruimte. Hierin zijn de binnenzwembaden op vakantieparken niet meegenomen (omdat deze niet altijd openbaar toegankelijk zijn). Verder zijn publieke en particuliere zwembaden meegenomen. Hier kan dus recreatief kan worden gezwommen, maar ook via een abonnement bij een sportschool of via zwemles.
Speelvoorzieningen	EBK (2024), BGT (2024), OSM (2024) en Buitenspeelkaart (2024)	EBK (2024), BGT (2024) en OSM (2024)	De oppervlakte van alle terreinen met speel- en/of sporttoestellen. De speeltuinen zijn exclusief de speelplaatsen van het primair onderwijs.
Sport in de openbare ruimte	EBK (2024), BGT (2024), OSM (2024) en Buitenspeelkaart (2024)	EBK (2024), BGT (2024) en OSM (2024)	Alleen informele plekken waar gesport kan worden in de buitenruimte (openbare ruimte), waarbij huishoudens geen lidmaatschap nodig hebben om gebruik te kunnen maken van de voorziening. Het is vrij toegankelijk voor iedereen. Het betreft alleen fysieke oppervlakten, routes (voor bijvoorbeeld hardlopen) nemen we niet mee. Houdt er rekening mee dat het hier niet om maatschappelijk vastgoed gaat, maar om gemeentelijke buitenruimten.
Sporthal en gymzaal	DSA (2024)	BAG (2024)	Alle binnen- en zaalruimten voor het beoefenen van sport, inclusief kleedruimten. Dit zijn zowel zalen die gebruikt worden door sportverenigingen als zalen die gebruikt worden door scholen. De zalen kunnen dus ook onderdeel van een school zijn. Het omvat dus de sporthallen (circa 3.000 m ²), gymzalen (circa 550 m ²) en

Sportschool			sportzalen (tussenvorm met twee gymzalen en een schuifwand, oftewel circa 1.100 m2) en aanvullende ruimten (zoals kleedruimten, berguimten, etc.).
	Google webscrape (2024), DSA (2024), Classpass (2023) en POS (2023).	BAG (2024)	Alle commerciële sportscholen zoals een fitness- of yogastudio.
Sportveld	EBK (2024), BGT (2024) en OSM (2024)	EBK (2024), BGT (2024) en OSM (2024)	Alle formele sportvelden die in de buitenruimten aanwezig zijn. Er kan enkel gebruik gemaakt worden van sportvelden wanneer een huishouden lid is van een vereniging. Vaak zijn sportvelden ook afgesloten door omheining. Denk bij formele sportvelden aan tennisvelden, voetbalvelden en korfbalvelden. Het gehele terrein wordt meegenomen, dus velden inclusief overige buitenruimten.

Voorziening	Databron locaties	Databron oppervlakte	Definitie
Bibliotheek	Google webscrape (2024) en bibliotheek atlas (2023)	BAG (2024)	Een openbare voorziening waar mensen boeken, tijdschriften en andere media kunnen lenen of raadplegen. Het is een plek voor kennis, educatie en cultuur, vaak met werk- en studieplekken, digitale diensten en activiteiten. Bibliotheken spelen een belangrijke rol in leesbevordering en informatievoorziening.
Bioscoop en filmhuis	NVBF (2024)	BAG (2024)	Alle kleinere filmhuizen met films buiten het reguliere commerciële aanbod en alle grotere bioscopen met het commercieel filmaanbod.
Buurthuis	Google webscrape (2024)	BAG (2024)	Ontmoetingsruimte voor de buurt waar verschillende activiteiten kunnen plaatsvinden. De ruimten zijn openbaar toegankelijk voor alle bewoners verenigingen kunnen hier samenkomen voor hun activiteiten. Hieronder verstaan we verschillende vormen zoals een huis van de wijk, wijkcentrum, gemeenschapshuis of dorps huis. Het kan zowel van de gemeente als van particulier bezit zijn. Het omvat geen jongerenhuizen.
Cultuurhuis	Google webscrape (2024)	BAG (2024)	Omvat plekken waar verschillende culturele activiteiten kunnen plaatsvinden zoals exposities, tentoonstellingen, workshops en andere culturele activiteiten waar het vaak mogelijk is om zalen/ruimtes te huren.
Museum	Google webscrape (2024)	BAG (2024)	Voor musea kijken we enkel naar panden met een oppervlakte van 100 m ² of meer. Musea die een kleiner oppervlakte hebben, beschouwen we als een lokaal en niet relevant voor een breder publiek.
Religie	Routekaart religieus erfgoed Hilversum (2024)	BAG (2024)	Alle religieuze gebouwen zoals kerken, moskeeën en synagogen.
Theater en concertzaal	Google webscrape (2024) en OSM (2024)	BAG (2024)	Groot- en kleinschalige theaters, concertzalen en (pop)podia.

Verzorgingsgebieden

Vervolgens bepalen we op huishoudensniveau hoeveel vierkante meter per voorziening er beschikbaar is binnen de gemeente. Om te begrijpen hoever mensen bereid zijn te reizen naar een bepaalde voorziening, wordt een verzorgingsgebied bepaald. Dit doen we op de volgende manier:

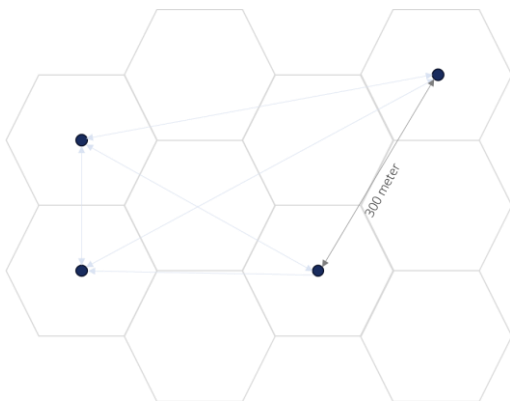
1. Voor elke voorziening in Nederland wordt de afstand tot een andere voorzieningen (van hetzelfde type) berekend. Van al deze afstanden wordt de kortste afstand gekozen. Dit proces wordt herhaald voor elke voorziening per type.
2. De afstanden zijn bepaald door Nederland te verdelen in zeshoekige gebieden, bekend als hexagonalen, met een straal van 150 meter (diameter van 300 meter). Om de verzorgingsgebieden te berekenen wordt de afstand tussen deze hexagonalen berekend. Het middelpunt van elke hexagoon wordt genomen en de directe afstand tussen deze middelpunten wordt vervolgens bepaald. Aangezien dit een tijdsintensief proces is, zijn er twee maatregelen genomen om de rekeninspanning te verminderen en de grootte van de data te beperken. Hexagonalen zonder voorzieningen en met minder dan 100 adressen worden niet meegenomen. Alleen afstanden van 40 kilometer of minder worden opgeslagen.
3. We hebben bij het berekenen van de afstanden geen rekening gehouden met de bereikbaarheid vanuit verschillende vervoersmiddelen. We gaan namelijk altijd uit van de kortste weg (dus dit kan een pad zijn voor voetgangers, een fietspad zijn of juist een autoweg). Wel houden we hierbij rekening met doorgangen. Oftewel, wanneer er een water- of spoorweg is die twee gebieden scheidt, is het niet mogelijk om van het ene hexagoon naar het andere hexagoon te reizen (dit gebeurt namelijk altijd via een brug of spoorwegovergang). De hexagonalen worden hier handmatig voor gecorrigeerd.
4. Vervolgens maken we onderscheid naar verschillende woon- en stedelijkheidsniveaus (de verschillende niveaus staan later beschreven). Dit resulteert in verschillende verzorgingsgebieden voor elke voorziening van elke categorie in een verschillende woonomgeving.
5. Het verzorgingsgebied bepalen we uiteindelijk door de maximale kortste afstand tussen voorzieningen te nemen per woonmilieu. Uiteindelijk wordt het 95e percentiel van deze kortste afstanden genomen om uitschieterende waarden te verwijderen. We delen deze afstand vervolgens door twee. Op die manier overlapt het verzorgingsgebied van een voorziening niet met de verzorgingsgebieden van de andere voorzieningen.

Beschikbaarheid aan vierkante meter

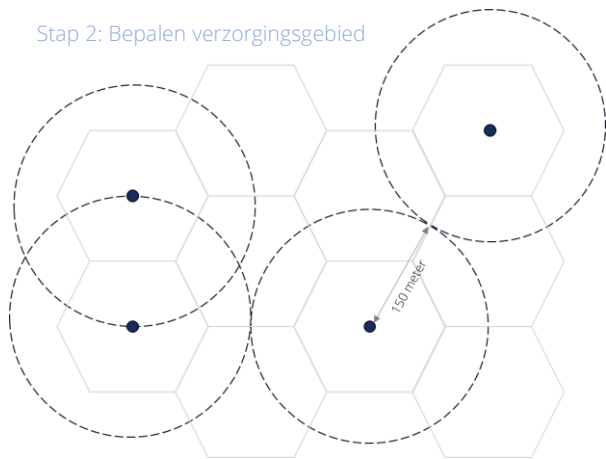
Vervolgens bepalen we voor de gemeente aan de hand van bovengenoemde verzorgingsgebieden hoeveel vierkante meter ieder huishoudens tot zijn beschikking heeft. Hoe we de vierkante meter toekennen wordt als volgt gedaan:

1. Ieder huishouden dat binnen het verzorgingsgebied van een voorziening valt krijgt vierkante meters van deze voorziening toegekend.
2. Het aantal vierkante meter dat een huishouden ontvangt van een voorziening is daarmee afhankelijk van de grootte van de voorziening en het aantal huishoudens dat binnen het verzorgingsgebied valt. Hoe groter de voorziening, des te meer vierkante meters een huishouden kan ontvangen. Hoe minder huishoudens in het verzorgingsgebied, des te meer vierkante meters een huishouden kan ontvangen.
3. Vervolgens maken we nog gebruik van de 'distance decay' functie. Dit wil zeggen dat huishoudens die verder weg wonen van een voorziening, maar wel nog binnen het verzorgingsgebied vallen, minder toegang hebben tot een voorziening dan nabij wonende huishoudens. Een huishouden dat naast/dichtbij een voorziening woont, krijgt met behulp van de 'distance decay' functie meer vierkante meter toegekend. Een huishouden dat op grotere afstand van een voorziening woont, maar wel nog binnen het verzorgingsgebied, krijgt minder vierkante meter toegekend. Een voorbeeld hiervan is op onderstaande afbeelding weergegeven:

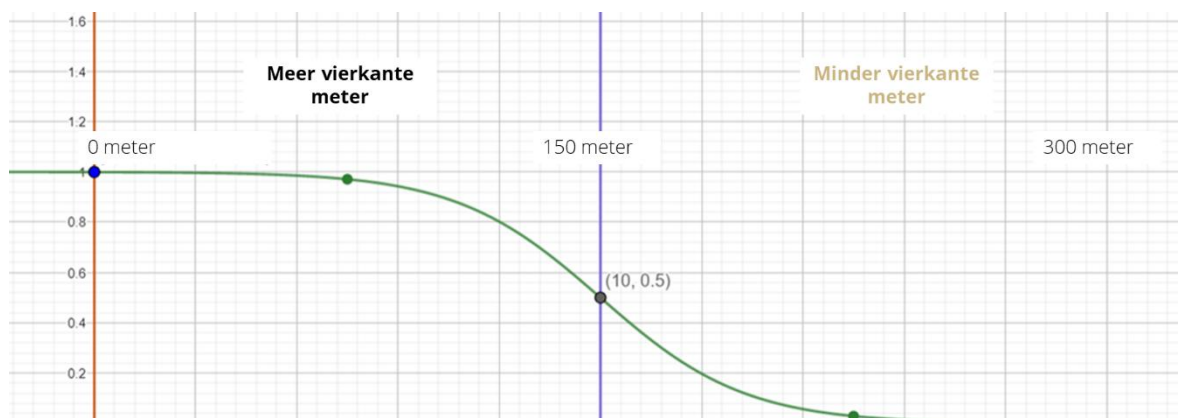
Stap 1: Bepalen kortste afstanden

Stap 2: Bepalen verzorgingsgebied

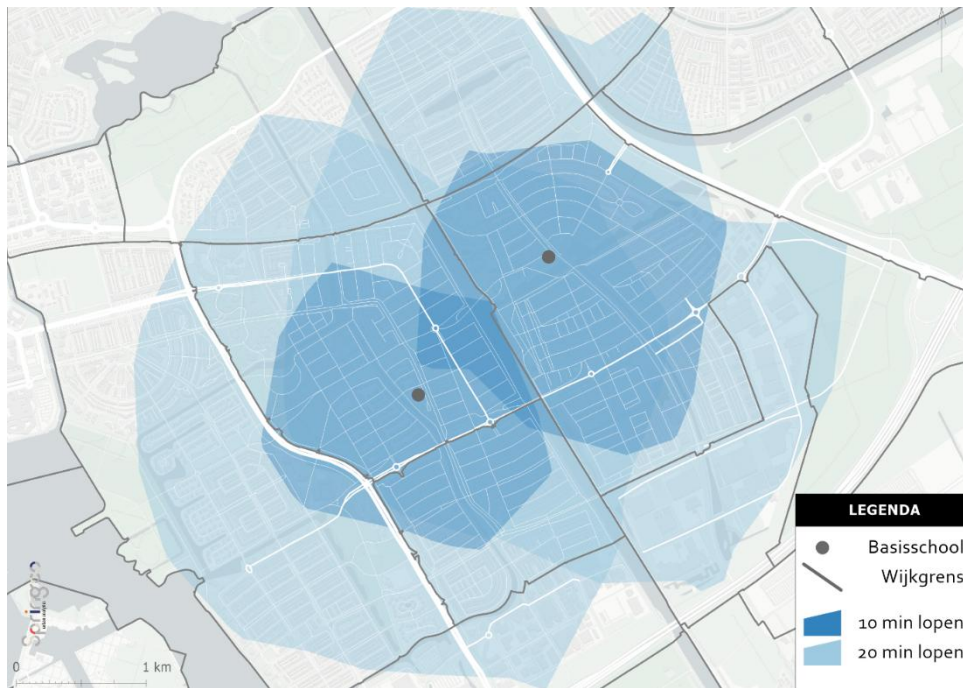

Stap 3: Toekenning vierkante meters

Doordat we gebruik maken van verzorgingsgebieden werken we in de data-analyse grensoverschrijdend. Dit betekent dat wanneer er een voorziening buiten de gemeentegrenzen aanwezig is, deze vierkante meters ook aan huishoudens binnen de gemeentegrenzen worden verdeeld. Daarnaast betekent dit ook dat huishoudens buiten de gemeentegrenzen gebruik kunnen maken van voorzieningen binnen de gemeentegrenzen.

Dit principe hanteren we om te bepalen wat de huidige beschikbaarheid is aan vierkante meters binnen de gemeente. In onderstaande afbeelding is te zien hoe huishoudens binnen of buiten het verzorgingsgebied van een voorziening kunnen vallen. Huishoudens dicht bij de voorziening (donkerblauw) krijgen dus meer vierkante meters toegekend dan huishoudens verder weg van de voorziening (lichtblauw). Huishoudens die buiten het verzorgingsgebied vallen (transparant) krijgen geen vierkante meters.

2.2 Advieslijnen inventariseren

Om de vraag naar voorzieningen te bepalen maken we gebruik van verschillende kwantitatieve advieslijnen als hulpmiddel bij gebiedsontwikkeling. Kwantitatieve advieslijnen kunnen namelijk voortkomen uit beleid/wetgeving, maar ook als uit advies advieslijnen van brancheorganisaties of kennisinstituten. In veel gevallen zijn deze beleidsnormeringen en advies advieslijnen niet beschikbaar. Hiervoor stellen we een benchmark op die is gebaseerd op vergelijkbare gebieden. De advieslijn is een kengetal (vaak in m² BVO per 1.000 inwoners, maar kan in het geval van bijvoorbeeld scholen ook in m² BVO per leerling) om te bepalen hoeveel vierkante meter een de gemeente ongeveer nodig heeft.

Advieslijn 1: Wetgeving en beleid

In sommige gevallen zijn er gemeentelijke normeringen en/of advieslijnen bekend. Vaak gaat het hierbij om het IHP voor basisonderwijs, middelbaar onderwijs en speciaal onderwijs. Ook kan het gaan over sportvoorzieningen zoals zwembad en sportvelden. Op basis van de beleidsanalyse van Stipo is onderzoek gedaan naar de normeringen die aanwezig zijn binnen het beleid van de gemeente.

Advieslijn 2: Advies advieslijnen brancheorganisaties

Voor andere voorzieningen zijn er kennisinstanties of brancheorganisaties die landelijke advieslijnen meegeven over de aanwezigheid van voorzieningen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om advieslijnen vanuit het Waarborgfonds Kinderdagopvang over de buitenschoolse opvang en de kinderdagopvang of vanuit de Landelijke Huisartsenvereniging over de huisartsenpraktijken. Deze hebben we niet alleen naar voren gekregen vanuit deskresearch, maar ook vanuit eerdere ervaringen die we hebben opgedaan vanuit eerdere trajecten rondom advieslijnen voor maatschappelijke voorzieningen.

Advieslijn 3: Benchmark o.b.v. vergelijkbare huishoudens in vergelijkbare woonmilieus

In veel gevallen zijn er geen advieslijnen of normering aanwezig. Om toch een beeld te kunnen vormen van het voorzieningenniveau gebruiken we in dit onderzoek daarom een benchmark. Deze benchmark bepaald op basis van vergelijkbare woonmilieus en doelgroepen in heel Nederland wat het gewenste voorzieningenniveau zou moeten zijn. Deze benchmark dient als maatstaf om te kunnen bepalen hoe de gemeente scoort. Wanneer er landelijke tekorten zijn betekent dit dat we dit niet terug kunnen zien in de berekende benchmark. Om de vraag naar voorzieningen te bepalen vanuit de benchmark is het belangrijk om rekening te houden met huishoudtypen en de woonomgeving. Niet ieder huishouden heeft namelijk dezelfde behoefte aan voorzieningen. Voor ieder huishouden in ieder woonmilieu bepalen we een specifieke vraag naar voorzieningen. Hieronder staan de variabelen die we meenemen in het onderscheid van huishoudens en hun woonomgeving.

Bij de huishoudtypen maken we onderscheid naar verschillende variabelen die het huishouden beschrijven. We kijken naar de samenstelling, de leeftijd en het inkomen. Deze data kopen we in bij EDM (2023), waarmee we voor ieder adres in Nederland weten wat voor type huishouden er woont. Per huishouden kijken we naar onderstaande variabelen:

- Samenstelling
  - Alleenstaande (huishouden met 1 persoon)
  - Paar (huishouden met 2 personen zonder kinderen)
  - Gezin (huishouden met 1 of meer ouders en 1 of meer kinderen)
- Leeftijd
  - Jonger dan 30 jaar
  - Tussen de 30 en 54 jaar
  - Tussen de 55 en 74 jaar
  - Ouder dan 75 jaar
- Inkomen
  - Beneden modaal (minder dan €37.000,- bruto per jaar)
  - Modaal (tussen de €37.000,- en €75.000,- bruto per jaar)
  - Boven modaal (meer dan €75.000,- bruto per jaar)

Om te bepalen in welke woonomgeving een huishouden woont kijken we naar een combinatie van woonmilieus en stedelijkheid. De woonmilieus zijn bepaald door onze eigen analyse (2022) en de stedelijkheid is bepaald door het CBS (2024). De stedelijkheid zegt iets over de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevings-adressendichtheid. Per huishouden kijken we naar onderstaande variabelen:

- Woonmilieu
  - Stedelijk
  - Suburbaan/kern
  - Woonwijk/dorp
  - Landelijk
- Stedelijkheid
  - Zeer sterk stedelijk (gemiddelde dichtheid van 2.500 of meer adressen per km²)
  - Sterk stedelijk (gemiddelde dichtheid van 1.500 tot 2.500 adressen per km²)
  - Matig stedelijk (gemiddelde dichtheid van 1.000 tot 1.500 adressen per km²)
  - Weinig stedelijk (gemiddelde dichtheid van 500 tot 1.000 adressen per km²)
  - Niet stedelijk (gemiddelde dichtheid van minder dan 500 adressen per km²)

Dit betekent dat we voor 36 verschillende huishoudtypen, een vraag naar voorzieningen bepalen met daarnaast 16 verschillende woonmilieus. In totaal betekent dit dus dat we gebruik maken van 36 huishoudtypes in 16 woonmilieus. We hanteren dus een totaal van 576 combinaties aan doelgroepen in woonmilieus, waarvoor we de vraag naar voorzieningen bepalen.

Met behulp van de demografische gegevens in combinatie met de aanwezige woonmilieus kunnen we specifiek de benchmark voor de gemeente opstellen. Uiteraard verandert de demografische opbouw van de gemeente, waarmee we in de toekomst een andere verhouding zien tussen huishoudtypen. Hetzelfde geldt voor de woonmilieus. Wanneer er woningen worden toegevoegd kan het woonmilieu en de dichtheid veranderen. Om die reden stellen we niet alleen een benchmark op voor de huidige demografische verdeling in combinatie met woonmilieu, maar ook een benchmark voor de toekomstige demografische verdeling inclusief de toekomstige woonmilieus na verdichting/uitbreiding.

Advieslijn 4: Referenties

Door de grote verschillen binnen Nederland in de beschikbaarheid van voorzieningen ontstaat een bandbreedte in de berekende benchmark. Hoe groter de verschillen in Nederland zijn, hoe breder over het algemeen de bandbreedte. Bij het gebruik van de benchmark zien we in sommige gevallen ook dat leefstijlen en de historische bouw van de gebouwen invloed kunnen hebben op de resultaten. Om een beeld te kunnen vormen hoe de impact is van deze factoren bekijken we ook de beschikbaarheid van voorzieningen in referentiegemeenten. Enerzijds om een weloverwogen keuze te maken in de bandbreedte vanuit de benchmark of anderzijds om de referenties als uitgangspunt te nemen.

Om de referentiegemeenten vast te stellen hebben we een referentie-analyse gedaan. Hierin hebben we de variabelen meegenomen zoals demografie, woonmilieus, historische opbouw en het aantal inwoners. Hieruit volgt een lijst met vergelijkbare gemeenten die we hebben doorgenomen met de gemeente. Hieruit hebben we de volgende gemeenten gekozen ter referentie:

- Amersfoort
- Haarlem
- Deventer
- 's-Hertogenbosch
- Zeist

Advieslijn 5: Huidige beschikbaarheid

Bij het gebruik van de benchmark en referenties zijn we afhankelijk van landelijke databronnen. In sommige gevallen hebben we alleen de beschikking over gemeentelijke data. Dan kunnen we de huidige situatie in beeld brengen, maar geen maatstaf berekenen. In dat geval nemen we de huidige beschikbaarheid als uitgangspunt. Hiermee zeggen we dat de huidige beschikbaarheid naar rato mee moet groeien met de bevolking. Bij dit uitgangspunt worden huidige overschotten of tekorten niet meegenomen in de berekening van de toekomstige opgave.

2.3 Verfijning aanbrengen op basis van de context van de gemeente

Na het inventariseren van de verschillende advieslijnen is het van belang een advieslijn te kiezen die het best past bij de context van de gemeente. Ook moet deze goed aansluiten bij de gemeentelijke ambities en beleid. Hier ligt een iteratief proces tussen de kwantitatieve resultaten en kwalitatieve inzichten ten grondslag. Bij de keuze van de juiste advieslijn wegen we kwantitatief en kwalitatief met elkaar af.

Afwegingen t.a.v. benchmark

In veel gevallen zijn er geen wettelijke normering of landelijke advieslijnen en maken we enkel gebruik van de benchmark. Hiermee maken we een objectieve maatstaf met andere gebieden op basis van vergelijkbare huishoudens in vergelijkbare woonmilieus. Het is belangrijk om bij het bekijken en interpreteren van de resultaten uit de benchmark rekening te houden met landelijke factoren die van invloed zijn:

- Landelijke tekorten:
Van sommige voorzieningen is bekend dat er landelijk tekorten zijn, denk aan huisartspraktijken of kinderopvanglocaties. Deze landelijke tekorten zien we niet terug in de benchmark. Bij deze voorzieningen komt de maatstaf dan lager uit dan gewenst, waarmee uw gemeente positiever afsteekt dan verwacht. Zo zal de koepel van huisartsen bijvoorbeeld een andere behoefte en/of opgave benoemen dan de benchmark zal tonen.

- Aantallen t.o.v. oppervlakten:
Er kan een verschil zitten in de oppervlakte van de locaties van de specifieke voorzieningen ten opzichte van landelijke cijfers in de benchmark. Als de voorzieningen in de gemeente door de historische opbouw van panden kleiner zijn dan landelijk, zal de ruimtelijke behoefte hoger uitkomen dan wellicht in werkelijkheid het geval is.
- Leefstijlen:
Ondanks de grote benchmark met vergelijkbare huishoudens en woonmilieus in Nederland kan het zijn dat uw gemeente zich positief of negatief onderscheidt op bepaalde voorzieningen. Dit kan het gevolg zijn van de oververtegenwoordiging van een bepaalde leefstijl in uw gemeente (waardoor de vraag hoger of lager is, dan de benchmark toont), maar ook van beleid of andere omstandigheden.

Door de grote verschillen binnen Nederland in de beschikbaarheid van voorzieningen ontstaat een bandbreedte in de berekende benchmark. Hoe groter de verschillen in Nederland zijn, hoe breder over het algemeen de bandbreedte. Om met werkbare advieslijnen te werken, maken we een keuze in de geselecteerde advieslijn. Deze keuze baseren we op kwantitatieve en kwalitatieve inzichten. Zo bekijken we onder andere de beschikbaarheid in referentiegemeenten om de invloed mee te nemen van bijvoorbeeld de historische opbouw, invloed van omgevingsfactoren en leefstijlen. Daarnaast bekijken we de gemiddelde oppervlakten van voorzieningen in de gemeente, in vergelijking tot het gemiddelde van Nederland. Hiermee kunnen we kwantitatief bepalen of er hoog of laag op de bandbreedte moet worden ingezet. Daarnaast spelen ook de kwalitatieve factoren een rol in het kiezen van de juiste advieslijnen. We bekijken de context en de ambities van de gemeente, de trends die spelen rondom maatschappelijke voorzieningen en de benoemde overschotten en tekorten uit de gesprekken met stakeholders.

2.4 Ruimtelijke opgave bepalen voor de huidige situatie en de toekomst

Om te bepalen of er een tekort of overschot aan voorziening is, wordt de gekozen advieslijn afgezet tegen de beschikbaarheid binnen de gemeente. Op die manier kunnen we per huishouden bepalen of er theoretisch voldoende of te weinig van een bepaalde voorziening aanwezig is. Voor de afwijkingsanalyse gebruiken we de volgende stappen:

1. Allereerst hebben we bepaald hoeveel vierkante meter ieder huishouden tot zijn beschikking heeft.
2. Vervolgens hebben we een advieslijn vastgesteld. In het geval van de benchmark weten we van ieder huishouden in de gemeente welk type huishouden er woont (op basis van EDM, 2023). Ook weten we in welk woon- en stedelijkheidsniveau een huishouden woont (combinatie tussen Springco en CBS, 2024). Op die manier kunnen we aan ieder huishouden binnen de gemeente een vraag plakken. Als we deze vraag optellen voor alle huishouden, dan weten we de totale vraag vanuit de huishoudens binnen de gemeente. In het geval van een aanvullende of wettelijke advieslijn kennen we aan ieder huishouden dezelfde vraag toe, namelijk de vastgestelde advieslijn.
3. Als we de vraag en het aanbod tegen elkaar afzetten kunnen we de afwijking per huishouden bepalen. Deze afwijking geeft een indicatie of het desbetreffende huishouden voldoende voorziening tot zijn beschikking heeft.
4. Als we deze tekorten en overschotten van alle huishoudens optellen, dan weten we of er binnen de hele gemeente een positieve of negatieve afwijking is. Oftewel, of er voldoende van iedere voorziening beschikbaar is.

5. Om de opgave in vierkante meter beter te kunnen plaatsen maken we een vertaling van de vierkante meters naar aantallen voorzieningen. Voor deze vertaling maken we een eenvoudige berekening op basis van de gemiddelde oppervlakte van voorzieningen in de gemeente.

De uitkomsten van de ruimtelijke opgave zijn indicatief. De resultaten zullen anders worden wanneer er wordt geschoven in de advieslijn (ambitie), andere verzorgingsgebieden als uitgangspunt worden genomen (groter/kleiner) en wanneer kwalitatieve factoren worden meegewogen.

Toekomstige opgave

Ditzelfde kunnen we voor de toekomstige situatie doen. Hiervoor gebruiken we de demografische prognose in combinatie met de woningbouwplannen van de gemeente:

1. Woningbouwplannen
Met behulp van de woningbouwplannen van de gemeente zijn de locaties bekend waar woningen worden toegevoegd.
2. Demografische prognose
Met behulp van de demografische prognose van de gemeente (ingekocht bij ABF, 2025) weten we welke huishoudsamenstelling en welke leeftijden er in de toekomst in de gemeente zullen wonen.

Ten aanzien van de toekomstige opgave worden een aantal afwegingen en aannames gedaan. Deze afwegingen zijn als volgt:

1. Gemeentelijk ambitie
De gemeentelijke ambitie ten aanzien van de woningbouwprogrammering wijkt af van de locaties van de woningbouwplannen. Zo zijn er harde plannen, zachte plannen en is er een gemeentelijk ambitie. Van de harde en zachte plannen zijn de locaties bekend. Van de overige woningen die binnen de gemeentelijk ambitie vallen zijn de locaties niet bekend. De overige woningen nemen we mee in de analyse, maar kunnen we niet aan een specifieke locatie koppelen, omdat de locaties nog onbekend zijn. We verdelen deze huishoudens random over de gemeente om ze toch mee te kunnen nemen in de bepaling van de toekomstige opgave.
2. Woningbouwplannen in combinatie met prognose
De woningbouwplannen hebben een grote invloed op de demografische opbouw in de toekomst. Wanneer er meer eengezinswoningen worden gebouwd dan zal de groep gezinnen logischerwijs ook sterker groeien dan andere huishoudtypen. Binnen de demografische prognose wordt (vaak) alleen rekening gehouden met de harde plannen van een gemeente. Dit betekent dat we in de gemeentelijke ambitie geen invloed meenemen van woon- en prijssegmenten van de overige woningen. We nemen daarom als uitgangspunt dat de onbekende woningen in de demografische prognose dezelfde demografische verdeling hebben. Oftewel, we plakken dezelfde toekomstige demografische opbouw op de onbekende woningen uit de gemeentelijke ambitie.
3. Inkomensklassen
Vanuit de demografische prognose weten we de leeftijden en de samenstelling in de toekomst, maar niet de inkomensklassen. Goedkope appartementen zullen andere inkomens aantrekken dan dure grondgebonden koopwoningen. Bij de woningen waarvan de woon- en prijssegmenten bekend zijn, maken we daarom een inschatting van het inkomenstype dat in deze woningen komt te wonen. We gebruiken hiervoor de huidige huishoudensverdeling over de woningen met een bouwjaar van 2010 of later in het COROP-gebied van de betreffende gemeente en passen deze toe op de nieuwbouwwoningen.

4. Afwijkende prognoses

Wanneer we geen gebruik maken van advieslijnen op basis van inwoners/huishoudens dan maken we gebruik van andere databronnen en andere prognoses. Zo kijken we bij scholen vaak naar leerlingen en bij kinderopvang vaak naar kindplaatsen (in combinatie met kinderen tussen de 0 tot 4 en tussen de 4 tot 12 jaar). Aangezien deze van andere gemeentelijke ambities of woningbouwplannen uitgaan is het mogelijk dat er een ander uitgangspunt wordt genomen voor de toekomstige situatie. Hier kunnen we niet op corrigeren. We vermelden daarom bij de voorzieningen waar dit bij van toepassing is dat we een ander uitgangspunt hebben genomen.

Spreidingskaarten

Als laatste stap maken we ook spreidingskaarten die weergeven waar de beschikbaarheid per voorziening krap, neutraal of juist ruim is ten opzichte van de huishoudens die er wonen. Ook hierbij geldt dat we deze spreidingskaarten uitsluitend kunnen maken wanneer we inwoners/huishoudens als uitgangspunt nemen. We weten van ieder huishouden in de gemeente welk type huishouden waar in de gemeente woont (op basis van EDM, 2023). Zodra we afwijken van de inwoners/huishoudens en kijken naar bijvoorbeeld leerlingen of kinderen hebben we geen informatie over waar deze groepen wonen binnen de gemeente. In gebieden met een rode kleur is er een tekort aan vierkante meters van een voorziening in relatie tot de huishoudens die er wonen en in gebieden met een blauwe kleur een overschot. In het groen gekleurde gebied zijn de beschikbare vierkante meters ongeveer gelijk aan de benchmark.

De kleur kan sterk verschillen per gebied, omdat er een aantal factoren worden meegenomen in de analyse. Houdt bij de interpretatie van de spreidingskaarten rekening met:

1. Oppervlakte voorziening

De totale oppervlakte van een voorziening kan per voorziening enorm verschillen. Zo kan er één grote voorziening zijn in een bepaalde wijk en drie hele kleine voorzieningen in een andere wijk. Wanneer deze drie voorzieningen allemaal klein zijn (qua vierkante meter) kan er toch een ruimtelijk tekort worden weergegeven op de kaart, terwijl dit bij de ene grote voorziening niet het geval is.

2. Dominante huishoudentype/woonmilieus

Verder gebruiken we in de benchmark een verschil in dominante huishoudtype en woonmilieus. Dit heeft invloed op welke vraag er in een gebied aanwezig is. Hierdoor kan de beschikbaarheid aan vierkante meter hoger of juist lager uitkomen met een aangrenzend gebied. Zo kan een huishouden in een stedelijk woonmilieu een grotere vraag hebben naar een culturele voorziening. Ondanks dat dit huishouden dichterbij een culturele voorziening woont, kan het een groter tekort ervaren dan een gezin in een woonwijk.

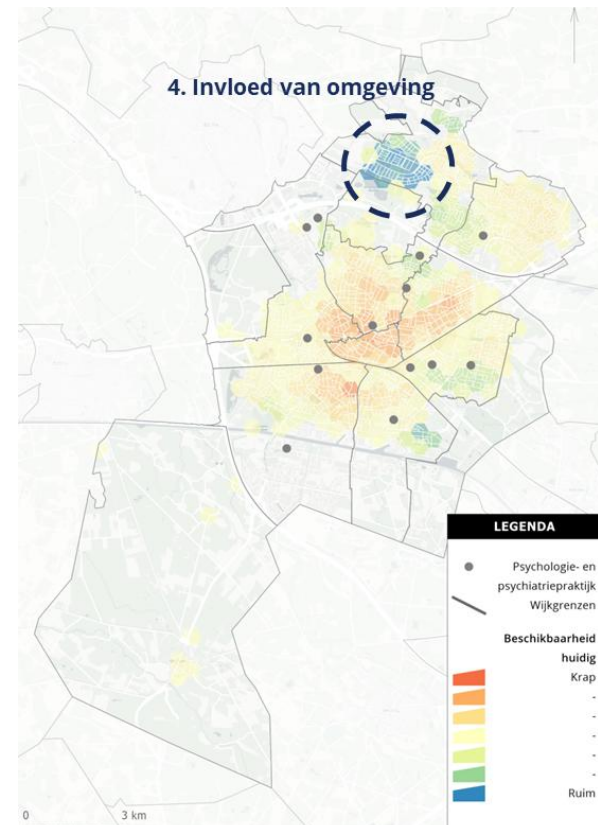
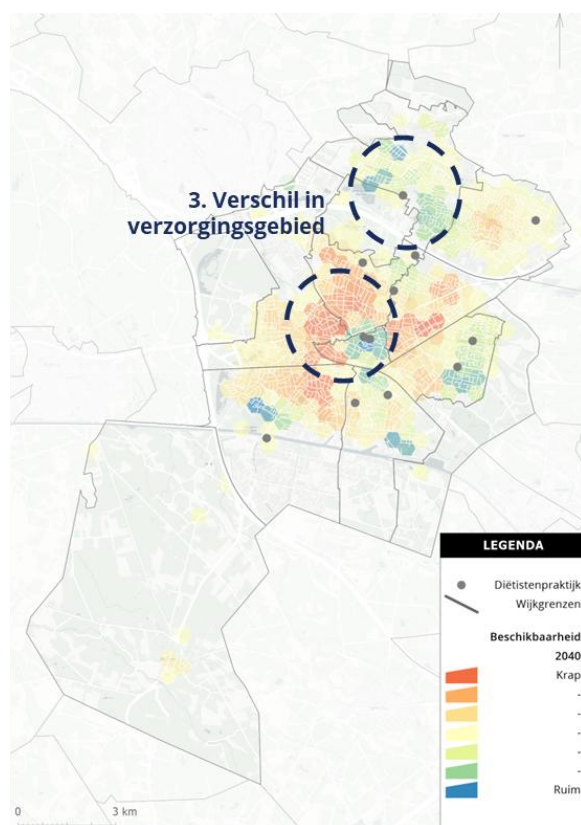
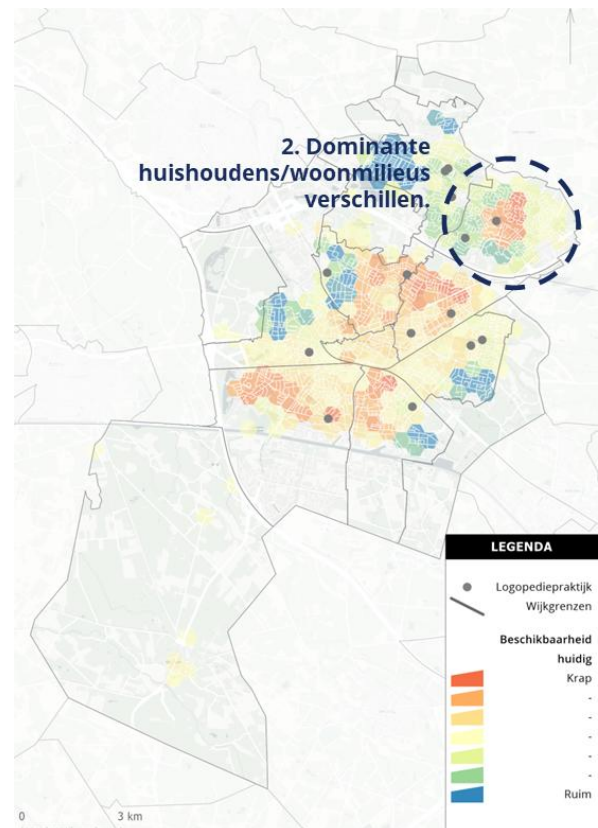
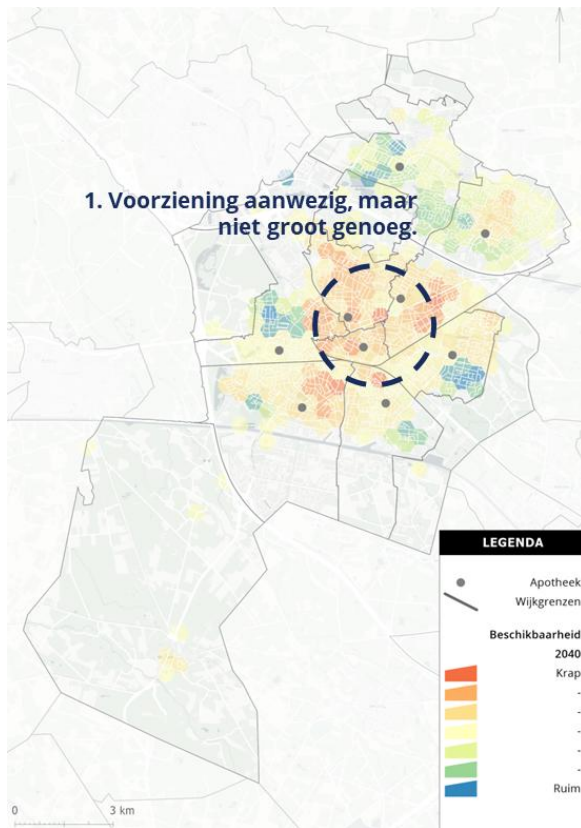
3. Verzorgingsgebied

Daarnaast heeft het verschil in woonmilieus ook invloed op het verzorgingsgebied van een voorziening. Hiermee kan er in een wijk geen voorziening aanwezig zijn, maar is er toch voldoende vierkante meter van een bepaalde voorziening beschikbaar.

4. Regionale invloed

Voor voorzieningen nabij aangrenzende gemeenten of met een groter verzorgingsgebied speelt ook de omgeving een grote rol. Daarnaast geldt dat wanneer er een ruimtelijke opgave is in de omliggende gemeenten dit ook een doorwerking heeft op de ruimtelijke opgave binnen de gemeentegrenzen.

De bovenstaande factoren hebben we ook als voorbeeld weergegeven op verschillende spreidingskaarten. De nummers in de afbeelding corresponderen met de bovengenoemde cijfers van factoren die invloed hebben:

Adres

Goudsesingel 102
3011 KD Rotterdam

Contact

+31 (0)10 3100 877
info@spring-co.nl
www.spring-co.nl